

İLİŞKİ İSTİKRARI, ÖZNEL PARTNER AFFEDİCİLİĞİ VE İLİŞKİ SÜRESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

The Relationship Between Relationship Maintenance, Subjective Partner Forgiveness and Relationship Length

Esra Eker Durmuş^{ID}

Öz. Araştırmanın amacı romantik ilişki içerisinde olan bireylerin ilişki süresi ile ilişki yatırımı değişkenleri (ilişki yatırımı, ilişki doyumu, alternatiflerin kalitesi) ve öznel affedicilik arasındaki ilişkinin incelenmesidir. İlişkilerde kalmayı etkileyen doyum, alternatiflerin kalitesi ve ilişki yatırımı gibi değişkenlerin yanında partneri affetme ve affedildiğini hissedebilme de ilişkilerin devam edebilmesi için önemli görülmektedir. **Yöntem:** Araştırma grubu romantik ilişki içerisinde olan 195 kişiden oluşmaktadır. Bu çalışmada bireyler ilişki süresi bakımından iki yıldan az ve fazla olacak şekilde iki gruba ayrılmışlar ve bu grupların ilişki istikrarı ve affedildiğini hissetme değişkenleri tarafından sınıflandırılmasına yönelik ayırma (discriminant) analizi yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak bireylerin ilişkisel yatırımlarına dönük doyum, yatırım ve alternatif ilişkilere yönelme durumlarını ölçmek amacıyla Rusbult, Martz ve Agnew (1998) tarafından geliştirilen, Büyükşahin, Hasta ve Hovardaoğlu (2005) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan İlişki İstikrarı Ölçeği ve bireylerin partnerleri tarafından affedilmelerine yönelik algılarını ölçen Öznel Eş/Partner Affedicilik Ölçeği (Gülgün ve Özbay, 2019) kullanılmıştır. **Bulgu:**Yapılan analiz sonucunda yatırım modeli alt boyutlarının ve öznel partner affediciliği değişkeninin ilişki süresine göre grupları manidar bir şekilde ayırmadığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Romantik ilişki, ilişki süresi, yatırım modeli, öznel partner affediciliği

Abstract. The aim of the study is to examine the relationship between relationship length, relationship investment variables (relationship investment, relationship satisfaction, quality of alternatives) and subjective partner forgiveness. In addition to variables such as satisfaction, quality of alternatives and relationship investment that affect staying in relationships, forgiveness of the partner and the ability to feel forgiven are also considered important for the maintenance of relationships. **Method:** The research group consists of 195 people who are in romantic relationships. In this study, individuals were divided into two groups with a duration of less than or more than two years and a discriminant analysis was conducted to classify these groups by the variables of relationship stability and subjective partner forgiveness. The Investment Model Scale developed by Rusbult, Martz, and Agnew (1998) and adapted into Turkish by Büyükşahin, Hasta, and Hovardaoğlu (2005) and Subjective Spouse/ Partner Forgiveness Scale (Gülgün & Özbay, 2019) were used as data collection tools. **Finding:** As a result of the analysis, it is seen that the sub-dimensions of the investment model and the subjective partner forgiveness variable do not differentiate the groups according to the length of the relationship.

Keywords: Romantic relationship, relationship length, investment model, subjective partner forgiveness

Esra EKER DURMUŞ,
Hasan Kalyoncu Üniversitesi,
esra.eker@hku.edu.tr

Geliş/Received: 19.10.2020/October,19,2020
Düzeltilme/Revision: 21.12.2020/December,21,2020
Kabul/Accepted:23.12.2020/December,23,2020

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği
Turkish Psychological Counseling and Guidance Association

GİRİŞ

Yakın ilişkiler alanında sıklıkla çalışılan bir kavram olarak karşımıza çıkan romantik ilişki ve aşk kavramı aile ve evlilik danışmanlığı alanında çalışılan temel kavramlardan biridir. Birçok farklı araştırmacı tarafından farklı tanımları yapılan aşk kavramı partnerler arasında özgür seçime dayalı, bağlılık, tutku ve yakınlık gibi değişkenleri içeren bir birliktelik (Sternberg, 1986); kimi zaman kişisel bir ilişki kimi zaman ise kişisel ilişkilerin bir parçası olarak bir bireyin diğerine duyduğu belli bir duygu (Atak ve Taştan, 2012) olarak tanımlanmaktadır.

Özellikle genç yetişkinlik döneminde romantik ilişki kurabilme becerisi sağlıklı bir kişilik gelişiminin göstergelerinden biri olarak görülmektedir (Erikson, 1994). Romantik ilişkileri inceleyen birçok çalışmada romantik ilişkilerin sürdürülmesini etkileyen sosyal ilgi, empati, ilişkisel benlik saygısı ve maneviyat (Akarsu Uslu, 2018), bağlanma stilleri (Eraslan Çapan,2009), sosyal ağ etkileri (Can ve Hovardaoglu, 2015), erken dönem uyumsuz şemalar (Şahin, 2015) gibi birçok farklı bireysel ve kişilerarası faktör incelenmiştir.

Romantik ilişkilerin sürdürülebilirliğini farklı açılardan inceleyen birçok araştırma bulunmakla birlikte kapsamlı bir şekilde ilişki istikrarını inceleyen önemli bir model olarak Rusbult'ın (1980, 1983) ilişki yatırımı modeli karşımıza çıkmaktadır. Rusbult (1980) modelini ilk oluşturduğu dönemde neden bazı çiftlerin diğerlerinden daha uzun süreli birliktelikler kurabildiklerini açıklamak için ilişkilerden alınan genel memnuniyet durumunu ifade eden ilişki doyumu ve çevredeki ortalama olarak en iyi ilişki seçeneğinin var olan ilişkiden daha az cazip algılanmasının sonucu olarak belirlenen alternatiflerin kalitesi değişkenleri ile ilişkilerin sürdürülebilirliğini açıklamaya çalışmıştır. Ancak daha sonra doyumun düşük olduğu ve alternatiflerin kalitesinin cazip olarak algılandığı durumlarda da bireylerin mutsuz şekilde de olsa ilişkilerini devam ettirdiklerini gözlemlemiş ve bu iki değişkenin yetersiz kaldığını belirterek üçüncü bir alt boyut olarak ilişkilere yapılan yatırımların mutsuz çiftlerin bir şekilde ilişkilerini devam ettirme nedeni olarak açıklanabileceğini vurgulamıştır (Rusbult, 1983).

İlişki doyumu bireylerin var olan ilişkilerinden ne derece memnun oldukları, partnerlerinden bekledikleri güvenlik, aidiyet gibi özel ihtiyaçların ne derece karşılandığı ile ilişkilidir (Rusbult, Martz ve Agnew, 1998). Sahip oldukları ilişkilerde bu ihtiyaçları karşılanan bireylerin ilişki doyumlarının yüksek olması beklenmektedir. Bu ihtiyaçları yeterince karşılanmayan bireylerin alternatif ilişki

seçeneklerine yönelmesi ilişkilerde beklenen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Alternatiflerin kalitesi olarak adlandırılan değişkene göre ise bireyler partnerlerini ortalama olarak çevrelerinde var olan en iyi alternatiften daha cazip olarak değerlendirdikleri sürece ilişkide kalmaya devam etmekte ve diğer ilişki seçeneklerine yönelmemektedirler. Burada kast edilen alternatifler yalnızca alternatif başka bir romantik ilişki olmak zorunda değildir yalnız kalma ihtiyacı, arkadaşlar, aile gibi farklı kişiler ve durumlar da alternatif bir seçenek olarak düşünülebilir (Le ve Agnew, 2003; Rusbult, 1980).

İlişki yatırımı olarak adlandırılan ve modele en son eklenen bu değişkene göre bireylerin ilişkiye yaptıkları yatırım büyüklüğü ilişkide kalmalarını etkileyen önemli bir faktör olarak görülmektedir. Bu yatırımlar içsel ve dışsal yatırımlar olarak ikiye ayrılmaktadır. Kendini açma, ilişkide harcanılan zaman gibi faktörler içsel; ortak paylaşımlar, maddi yatırımlar, ortak arkadaşlar gibi faktörler ise dışsal yatırımları oluşturmaktadır.

Romantik ilişkileri etkileyen doyum, alternatiflerin kalitesi gibi kişisel değişkenler ve ilişki yatırımı gibi kişisel ve aynı zamanda ilişki olarak değerlendirilebilecek değişkenlerin dışında partneri affedebilme becerisi de ilişkilerin sürdürülebilirliği açısından son derece önemlidir. Affedicilik konusunda uzlaşmış bir tanım bulunmamakla birlikte affedicilik genel anlamda bakıldığında bireyin kendisini yaralayan kişiye karşı olumsuz düşünceleri ve duyguları bir tarafa bırakarak bunların yerine olumlu olanları koyabilme becerisi olarak tanımlanabilir (Enright,1996).

Romantik ilişkiler açısından affetme olgusuna bakıldığında ise yakın ilişkilerin doğasına uygun olarak bir partnerin ilişki sürecinde karşı tarafı incitecek davranışlarda bulunması ilişki normları ihlal etmektedir (Thibaut ve Kelley, 1959). Bu incinmişlik durumu ilişkilerin özelliklerine bağlı olarak affetme durumlarını etkilemektedir. Örneğin; ilişki doyumu yüksek olan çiftlerde bireylerin bir hata karşısında partnerlerini affetme eğilimleri daha yüksek olmaktadır (McCullough, Rachal, Sandage, Worthington, Brown ve Hight, 1998.). Yine benzer şekilde ilişki yatırımı da affetmeyi kolaylaştırıcı bir etkiye sahiptir. Bireyler hata karşısında ilişkilerine yönelik yatırımları göz önüne alarak affedici olmaktadır (McCullough ve ark., 1998).

Bireylerin partnerlerine affettiklerini hissettirmeye yönelik davranışları da ilişkilerin devamlılığı açısından önemlidir. Affedildiğini hissetme olarak ifade edilen bu kavram affeden ve affedilen birey tarafından farklı yorumlanmaktadır. Diğer bir deyişle, bireyin hata yapan kişiyi affetmesine yönelik olumlu davranışları üzerinden bir değerlendirme yapmak mümkün iken aynı zamanda affedildiğini hisseden hatalı taraf bu hissi ancak kendi içsel süreçlerini yansıtarak ifade edebilir (Fincham, Beach ve Jackson, 2005). Affedildiğini hissetme durumu da genel affedicilik durumunda olduğu gibi ilişkisel özelliklerden etkilenen bir durumdur. Hata yapan kişinin sergilediği saygı içeren davranışlar ve rahatsız edici tutum değişiklikleri, affedilme göstergeleri olarak kabul edilmektedir (Fincham, 2000).

İlişkilerin sürdürülebilirliği açısından temel olarak ilişkilerin ne kadar süredir devam ettiğini gösteren zaman kavramı içsel bir ilişki yatırımı olarak görülmektedir (Rusbult, 1980). İlişki süresi attıkça çiftlerin birbirlerine harcadıkları yatırımların boyutunun da artacağı göz önüne alınarak ilişkilerin gelişeceği belirtilmektedir (Rusbult, ve ark., 1998). Farklı çalışmalarda ilişki süresinin artmasına bağlı olarak ilişkilerdeki olumlu ve olumsuz değişimler vurgulanmıştır. Acker ve Davis (1992) ilişki süresi uzadıkça kadınlar arasında yakınlık açısından bir azalma olmamasına rağmen tutku açısından azalma olduğunu ve romantik ilişki süresinin artmasına bağlı olarak bağlılık ve doyum seviyesinde de artış olduğunu belirtmektedirler. Benzer şekilde, Hinchliff ve Goth (2004)'in çalışmasında ilişki süresinin artmasına bağlı olarak partnerler tutku açısından ilişkilerinde bir azalma olduğunu ancak yakınlık ve bağlılık açısından artış olduğunu belirtmişlerdir.

İlişki süresi genellikle tutku ve yakınlık arasında aracı bir değişken olarak ele alınmaktadır. İlişkinin erken evrelerinde partnerlerin tutku seviyelerinin hızlı bir artış gösterdiği ilişki ilerledikçe tutkunun yerini bağlılığın aldığı ve partnerlerin ilişki süresi arttıkça bağlılıklarının arttığı belirtilmektedir (Baumeister ve Bratslavsky, 1999). Ancak ilişki süresinin bağlılık, doyum açısından tek gösterge olmadığını ilişki bağlılığının ilişkiye yönelik şemalardan, bireylerin ilişki sürdürmeye yönelik motivasyonlarından ve affedicilik gibi ilişkisel değişkenlerden de etkilendiği (Finkel, Rusbult,, Kumashiro ve Hannon, 2002) ve bazı çiftlerin aile baskısı, maddi sebepler gibi farklı nedenlerden dolayı mutsuz olsalar da ilişkiye devam ettiklerini belirten çalışmalar da bulunmaktadır (Haggerty, Blake, Naraine, Siefert, ve Blais, 2010).

Alternatif ilişkilere yönelme açısından bakıldığında uzun süreli ilişkilerde bireylerin ilişki beklentilerinin fazla olmasına bağlı olarak alternatif eş arama olasılıkları ve ilişki sonlandırma eğilimleri düşük olmaktadır (Avecedo ve Aron, 2009). Yine aynı şekilde, bireyler uzun süreli ilişkilerde ilişki yatırımlarını düşünerek ilişkilerini sonlandırmaktan kaçınmakta ve affetmeye yönelik eğilimleri artmaktadır (Rusbult ve ark., 1998). İlişki süresinin yatırımlar üzerinden affetme becerisini etkilediği görülmektedir.

Okutan ve Büyükşahin-Sunal'ın (2010) ilişki süresi ve ilişki bağlanımı arasındaki ilişkiyi inceledikleri bir çalışmada ilişki süresi arttıkça ilişki doyumunun arttığı ve alternatifleri daha olumsuz olarak değerlendirdikleri görülmüştür. İlişki süresi ve ilişkiye olan bağlılığın incelendiği başka bir çalışmada süre arttıkça güvende hissetme ve ilişkide kalma durumunun öneminin arttığı vurgulanmıştır (Bahadır, 2006). İlişki süresinin artması ve affetme becerisi arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmalarda ise çiftlerin süre arttıkça birbirlerine daha anlayışlı ve affedici davrandıkları ve hatalara tahammül edebilme becerisinin yükseldiği belirtilmektedir (Şamatacı, 2013).

Bu çalışmada ilişkilerin geleceği açısından önemli olarak görülen yatırım modeli değişkenleri ve affedildiğini hissetme değişkeni ilişki süresi bağlamında ele alınacaktır. İlişkilerin ortalama iki yıllık gibi bir sürede olgunlaştığı ve doyuma ulaştığı (Fraley & Davis, 1997; Fraley & Shaver, 2000; Hazan & Zeifman, 1994) alanyazında belirtilmektedir. Bu sebep ile ilişki süresi iki yıldan az ve daha fazla olacak şekilde katılımcı grup ikiye ayrılmıştır. Araştırmanın ilişki süreçleri açısından temel varsayımı ilişki süresinin bireysel bağlamda ilişki özelliklerinden etkilenen bir faktör olduğu ve her ilişkinin özel ve biricik olduğu şeklindedir. Bu çalışmanın temel amacı bireylerin ilişki istikrarı ve affedildiğini hissetme değişkenleri ile ilişki süresi arasındaki ilişkiyi incelemektir. Elde edilecek bulgular ilişki süresini etkileyen faktörleri ortaya koyma ve ilişki istikrarını artırabilecek kişisel ve ilişkiler faktörlere odaklanma noktasında önemli görülmektedir. Bu çalışmada cevap aranan temel soru bireylerin ilişki süresinin iki yıldan az ve daha fazla olacak şekilde ayrılmasında ilişki istikrarı ve affedildiğini hissetmenin rolünün ne olduğunu incelemektir.

YÖNTEM

Bu araştırma ilişki süresi açısından ilk iki yıl ve daha uzun süre romantik ilişki içerisindeki bireylerin öznel affedicilik ve ilişki yatırımı modelinin alt boyutları olan ilişki doyumu, alternatiflerin kalitesi ve ilişki yatırımı tarafından ne derece doğru sınıflandığını belirlemeye yönelik betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın bağımlı değişkeni bireylerin romantik ilişki süresi, bağımsız değişkenler öznel eş/partner affediciliği ve ilişki yatırımı modelinin alt boyutları olan ilişki doyumu, alternatiflerin kalitesi ve ilişki yatırımıdır.

Araştırma Grubu

Araştırma grubu kolaylıkla ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle seçilen 195 bireyden oluşmaktadır. Katılımcıların 52'si (%26,7) erkek, 143'ü (%73,3) kadındır. Tüm katılımcıların yaşları 16-36 arasında değişmekte olup; yaş ortalaması $\bar{X}=23.02$ 'dir. Katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında; 1'i (%0.5) ortaöğretim, 14'ü (%7.2) lise, 158'i (%81) lisans, 20'si (%10.3) yüksek lisans ve 2'si (% 1) doktora eğitimine sahiptir. Katılımcıların ilişki deneyimlerine bakıldığında ise 52 tanesinin (%26.7) mevcut romantik ilişkisini ilk ilişki deneyimi olarak geri kalan belirtirken kalan 143 kişi (%73,3) ise birden fazla romantik ilişkisinin olduğunu belirtmiştir. Son olarak katılımcıların romantik ilişki süreleri 1 ile 144 ay arasında değişmekte olup grubun ilişki ortalaması 34.03 tür.

Veri Toplama Araçları

Kişisel bilgi formu

Kişisel bilgi formunda araştırma grubunda yer alan çiftlerin yaş, cinsiyet, eğitim durumu gibi demografik özellikleri belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Bu sorulara ek olarak ilişki süresi, ilişki durumu, partnerle birlikte veya ayrı yaşama durumu gibi ilişki bilgileri öğrenmeye yönelik sorular da formda yer almaktadır.

İlişki İstikrarı Ölçeği

Araştırmada çiftlerin ilişki istikrarlarını belirlemek amacıyla Rusbult, Martz ve Agnew (1998) tarafından geliştirilen, Büyüksahin, Hasta ve Hovardaoğlu (2005)

tarafından uyarlanması yapılan İlişki İstikrarı Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek flört ilişkisi yaşayan ve evli bireylerin ilişkiye yaptıkları yatırımı, ilişki bağlılığını, seçeneklerinin niteliklerini değerlendirmeyi ve ilişkiden aldıkları doyumunu ölçmeyi hedefler. Ölçek ilişki doyumunu (10 madde), seçeneklerin niteliğini değerlendirme (10 madde), ilişki yatırımı (10 madde) ve uyarlama çalışmasında eklenen bağlılık (7 madde) alt ölçekleri olmak üzere toplam 37 maddeden oluşmaktadır.

Ölçeğin geliştirilme aşamasında yapılan üç farklı geçerlik ve güvenilirlik çalışması sonucunda ölçeğin faktör yapısı açıklayıcı faktör analizinde ölçeğin kuramsal yapıya uygun olarak ilişki doyumunu, seçeneklerin niteliğini değerlendirme ve ilişki yatırımı olmak üzere üç alt boyuttan oluştuğu görülmüştür. Alt ölçeklerin Cronbach alfa katsayıları ilişki doyumunu için .92 ile .95 arasında, ilişki yatırımı için .82 ile .84 arasında ve seçeneklerin niteliğini değerlendirme için .82 ile .88 arasında değiştiği gözlenmiştir (Rusbult, Martz ve Agnew, 1998). Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanma işlemi Büyükşahin, Hasta ve Hovardaoğlu (2005) tarafından yapılmıştır. Yine bu çalışmada da ölçeğin orijinaline uygun olarak üç faktörlü bir yapıda olduğu görülmüştür. Bu faktörler aslına uygun olarak ilişki doyumunu, seçeneklerin niteliğini değerlendirme ve ilişki yatırımı olarak isimlendirilmiştir. Bağlılık alt boyutu ölçeğin orijinalinden farklı olarak uyarlama aşamasında ölçeğe eklenmiştir. Ölçüt geçerliğini test etmek amacıyla ilişki istikrarı ölçeğinin alt ölçeklerinden alınan toplam puanlar ile Aşka İlişkin Tutumlar: kısa formu (LAS) alt ölçeklerinden alınan toplam puanlar arasındaki ilişkiler incelenmiş ve bu değerlerin -.48 ile .67 arasında değiştiği gözlenmiştir (Büyükşahin, Hasta ve Hovardaoğlu, 2005). Bu çalışma kapsamında ölçek için elde edilen iç tutarlık katsayıları ise; ilişki doyumunu alt boyutu için .87; seçenekleri niteliğini değerlendirme alt boyutu için .87 ve ilişki yatırımı alt boyutu için .86 olarak hesaplanmıştır.

Öznel Eş/Partner Affediciliği Ölçeği

Araştırmada romantik ilişki içerisinde olan çiftlerin partnerleri tarafından affedildiklerini hissetme durumlarının ölçülmesi amacıyla Gülgün ve Özbay (2018) tarafından geliştirilen öznel eş/partner affediciliği ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 18 yaş ve üzerinde olan sevgili/flört, nişanlı/sözlü ve evli erkek ve kadınların partnerleri tarafından affedildiklerini hissetme durumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla faktör analizi yapılmış, en düşük madde yük değeri .37 ve en yüksek madde yük

değeri .83 olarak ortaya çıkan ölçeğin tek faktörlü bir yapıda olduğu ve toplam varyansın %44.16 açıkladığı görülmüştür.

Güvenirlilik için hesaplanan Cronbach Alfa katsayısı .94' tür. Ölçeğin ölçüt geçerliliğine yönelik İlişki istikrarı ölçeğinin ilişki doyumu alt boyutu ile ilişkisi için Pearson Momentler Çarpım korelasyon katsayısı $r = .68$ ($p < .001$) olarak bulunmuştur.

İşlem

Ölçek formu Google Formlar aracılığıyla çevrimiçi olarak ve kâğıt kalem usulü toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 26 programına aktarılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analize hazırlanması sürecinde Tabachnick ve Fidell (2015) tarafından önerilen verilerin analize hazırlık süreci işletilmiştir. İlk olarak kayıp veriler kontrol edilmiş daha sonra veri setinde herhangi bir kayıp veri olmadığı görüldükten sonra tek ve çok boyutlu uç değer incelemesi yapılmıştır. Tek boyutlu uç değer incelemesinde 10 adet uç değer belirlenmiş ve bu değerler veri setinden çıkarılmıştır. Çok boyutlu herhangi bir uç değere rastlanmamıştır. Kontrol edilen veri setinde diskriminant analizi için normallik varsayımının sağlandığı, grupların kovaryans matrislerinin homojen olduğu, çoklu bağlantı sorununun olmadığı ve grup ortalama vektörlerinin farklılığı gibi gerekli varsayımlar test edildikten sonra diskriminant analize geçilmiştir. Araştırmada ele alınan yatırım modeli alt boyutları ve öznel eş/partner affediciliği değişkenlerinin ölçüt değişkeni olarak belirlenen ilişki süresine göre katılımcıları gruplara ayırıp ayırmadığının test edilmesi amacıyla diskriminant analizi yapılmıştır. Bu analiz grup üyeliklerini yordamaya yönelik kullanılan çok değişkenli bir istatistik tekniğidir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2018).

BULGULAR

Bireylerin ilişki süresi açısından ilişki yatırımı modelinin alt boyutları olan ilişki doyumu, alternatiflerin kalitesi ve ilişki yatırımının ve öznel affediciliğin rolü diskriminant (ayırma) analizi ile incelenmiştir. Öncelikle kovaryans matrislerinin

homojenliğini test etmek amacıyla yapılan Box's M testi sonucu incelendiğinde [$F_{10,178036,652} = 1.195, p > .05$] matrislerin homojen olduğu görülmektedir.

Tablo 1 incelendiğinde diskriminant analizine ilişkin tek bir fonksiyon üretildiği ve bu fonksiyona ilişkin özdeğerin .021 ve kanonik korelasyon değerinin ise .143 olarak elde edildiği görülmektedir. Bireylerin ilişki sürelerine ilişkin η^2 (eta kare) değeri .21 olarak hesaplanmıştır. Yani iki yıldan az ve daha fazla romantik ilişki içerisinde olan bireylere ilişkin farkın %2'si ilişki yatırımı modeli ve öznel affedicilik değişkeni ile açıklanabilmektedir. Grupların ilişki yatırımı değişkeninin alt boyutları ve öznel affedicilik değişkeni açısından manidar bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığı ki-kare ve Wilks' Lambda istatistikleriyle incelenmiştir.

Tablo 1. Kanonik Diskriminant Analizi Fonksiyonları

Fonksiyon	Özdeğer	%Varyans	Kanonik Korelasyon	Wilks' Lambda	X ²	Sd	Anlamlılık
1	.021	100	.143	.980	3.921	4	.417

* $p < .01$

Wilks' Lambda değeri .980, ki-kare değeri ise 3.921 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu sonuçlar diskriminant analizi için manidar bir sonuç olmadığını göstermektedir ($p > .05$). Elde edilen bu sonuç bireylerin ilişki süresi açısından yatırım modeli değişkenleri ve öznel affedicilik bağlamında manidar şekilde farklılaşmadığını göstermektedir. Diğer bir deyişle, bireylerin yatırım modeli değişkenleri açısından ilişkilerine yönelik değerlendirmeleri ve partnerleri tarafından affedilmelerine yönelik algıları ilişki sürelerinin iki yıl ve daha fazla olarak farklılaşmasına önemli bir katkıda bulunmamaktadır.

Tablo 2. Wilks' Lambda Grup Ortalamalarının Eşitliği Sonuçları

Değişkenler	Wilks' Lamda	F	sd1	sd2	p
İlişki doyumu	1.000	,083	1	193	,774
Alternatiflerin kalitesi	,995	1.059	1	193	,305
İlişki yatırımı	,999	,266	1	193	,607
Öznel affedicilik	,990	1.913	1	193	,168

Yukarıda da belirtildiği gibi manidar olmayan modelde ilişki yatırımı ve öznel affedicilik değişkenlerinin hiçbirinin manidar olmadığı görülmektedir.

Tablo 3. Sınıflandırma Sonuçları

Boyut	İlk 2 yıl		2 yıl ve üzeri		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
İlk 2 yıl	61	62,9	36	37,1	97	100
2 yıl ve üzeri	45	45,9	53	54,1	98	100

Tablo 3'te yer alan diskriminant analizi sonucu elde edilen sınıflandırma sonuçları incelendiğinde ilişki süresi ilk iki yıl içerisinde olan 97 bireyden 61 tanesi (%62,9) ilişki süresi 2 yıldan fazla olan 98 bireyden ise 45'i (%45,9) doğru sınıflandırılmıştır. Diskriminant fonksiyonunun doğru sınıflandırma yüzdesi ise %58,5' tir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırma sonucunda romantik ilişkisi olan bireylerin ilişki yatırımı değişkenleri (ilişki doyumu, ilişki yatırımı ve seçeneklerin kalitesi) ve öznel partner affediciliği değişkenlerinin ilişki süresine göre manidar bir şekilde grupları ayrıldığı görülmektedir. Diğer bir deyişle, çalışmada bireylerin mevcut ilişkilerine ne kadar süredir devam ettiklerini gösteren ilişki süresi değişkeninin bireylerin ilişki doyumu, ilişki yatırımı, alternatiflerin kalitesi ve öznel partner affediciliği bağlamında iki yıldan az ve daha uzun süre ilişkiye devam etme noktasında romantik ilişkisi olan bireyleri birbirinden ayırmadığı görülmüştür.

İlişki süresi birçok farklı çalışmada ilişkilerin kalitesi, uyumu ve doyumunun bir göstergesi olarak ele alınmış, ilişkiyi bir sonuç değişkeni olarak değerlendirilmektedir (Doyle ve Molix, 2014; Rusbult, 1983). Yatırım modeli çerçevesinde bazı ilişkiler diğerlerinden daha doyumlu, mutlu bir şekilde devam ederken bazılarının ise mutsuz bir şekilde, bazı dışsal zorlamalar yolu ile devam ettiği belirtilmektedir. İlişkilerin devamını sağlayan bir güç olarak özellikle mutsuz ilişkilerin devam etme kaynağı olarak gösterilen ilişki yatırımları önemli bir ilişkiyi bir değişkendir (Rusbult, 1983).

Bu çalışmada da bireylerin ilişkiyi yatırımları içerisinde doğal bir ilişkiyi yatırım olarak ele alınabilecek olan zaman kavramı bireylerin ilişkiyi süreçlerini etkilediği düşünülen bir değişken olarak ele alınmıştır. Romantik ilişkilerin yaklaşık iki yılda gelişip olgunlaştığı, ilişkiyi bağların bu süreçte daha belirginleştiği ve bireylerin bu süreç içerisinde güven temelinde ilişkilerini devam ettirdikleri belirtilmektedir (Fraley ve Shaver, 1997, 2000). Alanyazında ilişki süresi ve ilişki doyumu arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmalarda zaman ilerledikçe doyumun arttığını (Acker ve Davis, 1992; Baumeister ve Bratslavsky, 1999; Hinchliff ve Goth, 2004) ya da azaldığını (Doyle ve Molix, 2014) gösteren farklı çalışma sonuçları bulunmaktadır.

Mevcut çalışmada elde edilen bulgular Doyle ve Molix'in (2014) ilişki süresinin ilişki kalitesi üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığını belirttikleri çalışma sonucu

ile benzerlik göstermektedir. Mevcut çalışmada ilişki kalitesinin göstergelerinden biri olan ilişki doyumu (Hendrick, 1988) bireyleri ilişki süresine göre manidar bir şekilde ayıramamaktadır. Ayrıca ilk dönemlerde tutkunun fazla olmasına bağlı olarak (Baumeister ve Bratslavsky, 1999) bireyler ilişkilerini doyum verici olarak tanımlarken zamanla ilişkilerdeki tutku azalmasına rağmen yine de bireyler ilişkilerini doyum verici ve yüksek bağlılık altında değerlendirebilmektedirler.

Kısa süreli romantik ilişkilerde bireylerin ilişkilerindeki stres faktörlerine karşı yılmazlıklarının düşük olduğu (Howe, Levy, ve Caplan, 2004); uzun süreli ilişkilerde ise bireylerin ilişkilerini tehdit eden dış faktörlere karşı daha fazla baş etme becerisine ve kaynağına sahip olduğu belirtilmektedir (Neff ve Broady, 2011). İlişkisel yılmazlık açısından süre faktörünün önemine vurgu yapan çalışmaların yanında ilişkileri etkileyen farklı ilişkisel yatırımlar bulunmaktadır. Bireyler mevcut ilişkilerini doyum verici olarak tanımladıklarında ve ilişkisel yatırımlarını yüksek olarak algıladıklarında ilişki bağlanımlarının yüksek olması beklenmektedir. Bağlılığın yüksek olduğu ilişkilerde ilişkinin bitmesi durumunda algılanan kayıplar daha fazla olmakta ve bireyler ilişkilerini devam ettirmeye yönelik bir motivasyona sahip olmaktadır (Rusbult ve Buunk, 1993). Mevcut çalışmada da bireylerin ilişki doyum puan ortalamalarının ve ilişki yatırımlarının yüksek olması bireylerin doyum ve yatırım bağlamında ilişki süresine göre ayırtmamalarını açıklayan bir faktör olabilir.

Bireylerin romantik ilişkileri dışındaki alternatiflere yönelme eğilimleri birçok farklı değişkenden etkilenebilmektedir. Partnerinin çevredeki ortalama en iyi alternatiften daha iyi olduğuna yönelik olumlu bir değerlendirme bireylerin ilişkide kalmalarını etkileyebilecek önemli bir faktördür. Ancak partnerin olumlu olarak algılanmasının dışında ilişkiye yapılan yatırımların büyüklüğü de bireylerin ilişkide kalmasını açıklayabilecek diğer bir faktördür (Rusbult, 1983). Bu noktada birlikte geçirilen zaman da ilişkilerin sürmesinde etkili bir faktör olarak ele alınabilir. Ancak ilişkilerin türüne bağlı olarak zaman kavramı farklı alternatiflere yönelme durumunu etkilemektedir. Temel (2013) evli bireylerin aldatma durumunda ilişkilerini bitirme eğilimlerinin düşük olduğunu belirtirken, Sprecher (1988) romantik ilişkisi olan bireylerin alternatif ilişkilere yönelme durumunun evlilere göre daha fazla olduğunu belirtmektedir ve bu çalışmalarda ilişki süresinden bağımsız olarak bir değerlendirme yapılmıştır. Evli veya romantik

ilişki içerisinde olmak ilişkisel yatırımlar göz önüne alındığında ilişkiyi bitirme ya da alternatif ilişki arayışına girme açısından farklılık göstermektedir.

Affedildiğini hissetme durumu partnerlerin ilişkiye devam etmesi açısından önemli bir ilişkisel değişkendir. Bireyler partnerleriyle birlikte geçirdikleri zamandan bağımsız olarak doyum aldıkları ilişkilerde hatalı olan tarafın gönül alıcı davranışlarda bulunmasını beklemektedirler (McCullough, Worthington, and Rachal 1997). Bireyler uzun süreli ilişkilerde bağlılığın yüksek olmasına bağlı olarak partnerlerini affetmeye daha eğilimli olurlar. Mevcut çalışmada ilişki süresi olarak iki yıl ve sonrası ayırma noktası olarak belirlenmiştir. İki yıllık bir sürede ilişkilerin olgunlaştığı (Doyle ve Molix, 2014) göz önüne alındığında bireylerin affedildiklerini hissetme durumları partnerlerini duygusal olarak okuyabilme becerisinin belli bir süre içerisinde olgunlaşmasına bağlı olarak süre açısından bireyleri ayırmıyor olabilir. Ayrıca ilişkinin ilk dönemlerinde tutkunun yüksek olmasına (Baumeister ve Bratslavsky, 1999) bağlı olarak bireyler partnerlerini daha olumlu bir yapı içerisinde değerlendirme eğiliminde olabilirler. Bu durum ilişkilerdeki incinme durumlarında partnerini affetmeye yönelik eğilimi de artıran bir durumdur.

ÖNERİLER VE SINIRLILIKLAR

Romantik ilişki içerisindeki bireylerin kişisel ve ilişkisel faktörleri ilişki sürelerinden bağımsız olarak ilişkilerini etkileyebilecek güçtedir. İlişkilerinin devam etmesini isteyen partnerler ilişkilerini devam ettirebilecek motivasyonu ortaya çıkaracak duygusal ve davranışsal değişikliklere gitmelidirler. Örneğin; affetme kapasitesinin yüksek olması ve bunun davranışsal olarak partnere yansıtılması bireylerin ilişki sürdürme davranışlarını etkileyebilecek önemli bir değişkendir. Burada ilişki süresinin fazla olması ilişki kalitesini belirleyen tek etken olarak görülmeden karşı tarafa yönelik kırgınlık durumunda açık iletişim ile bunun ifade edilmesi ve gönül alıcı davranışlarda bulunulması ilişki açısından önem taşımaktadır. Romantik ilişkisi olan bireyler ile çalışılan bu çalışmada evli bireyler ile karşılaştırmalı analizler yapma olanağı bulunmamaktadır. Benzer çalışmalarda veri setine evli bireyler dahil edilerek farklı çalışmalar yapılabilir. Ayrıca süre gibi bir değişken ile çalışılacak farklı çalışmalarda boylamsal

çalışmalar yapılarak süreç içerisinde ilişki dinamikleri daha derinlemesine incelenebilir. Romantik ilişkisi olan bireyler ile çalışılan araştırmalarda evlilik öncesi ilişki süreçlerinin güçlendirilmesine yönelik eğitimler verilebilir. Bu çalışma kapsamında ele alınan ilişki yatırımı modeli değişkenleri ve öznel affedicilik değişkeninin farklı ilişki değişkenleri ile incelenmesi aile ve evlilik danışmanlığı alanında yapılan çalışmalara katkı sağlayacaktır.

Yazarlar Hakkında / About Authors

Yazarlar. Esra EKER DURMUŞ, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, esra.eker@hku.edu.tr

Esra EKER DURMUŞ, Hasan Kalyoncu University, esra.eker@hku.edu.tr

Çıkar Çatışması / Conflict of Interest

“Yazarlar tarafından çıkar çatışmasının olmadığı rapor edilmiştir.”

No conflict of interest was reported by the authors

Fonlama / Funding

“Herhangi bir fon desteği alınmamıştır.”

No funding has been received.

ORCID

Esra EKER DURMUŞ <http://orcid.org/0000-0001-9178-4696>

KAYNAKÇA

- Acker, M., & Davis, M. H. (1992). Intimacy, passion and commitment in adult romantic relationships: A test of the triangular theory of love. *Journal of Social and Personal Relationships*, 9, 21-50.
- Akarsu Uslu, Ş. (2018). Üniversite öğrencilerinin ilişki istikrarı ile sosyal ilgi, ilişkisel benlik saygısı ve maneviyatları arasındaki ilişki. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Atak, H. & Taştan, N. (2012). Romantik ilişkiler ve aşk. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(4), 520–546.
- Bahadır, S. (2006). *Romantik ilişkilerde bağlanma stilleri, çatışma çözme stratejileri ve olumsuz duygu durumunu düzenleme arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Büyükşahin, A., Hasta, D. & Hovardaoğlu, İ.S. (2005) İlişki İstikrarı Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8 (16), 25-37.
- Can, F., & Hovardaoğlu, S. (2015). Romantik ilişkilerde sosyal ağ etkileri. *Nesne-Psikoloji Dergisi*, 5, 43-65.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Pegem Akademi.
- Doyle, D. M., & Molix, L. (2014). *Love on the Margins. Social Psychological and Personality Science*, 5(1), 102–110. doi:10.1177/1948550613486677
- Enright, R.D. (1996). Counseling within the forgiveness triad: on forgiving, receiving forgiveness and self-forgiveness. *Counseling and Values*, 40, 107-126.
- Erikson, E.H. (1994). Identity: Youth and Crisis (No. 7). WW Norton & Company. Fincham, F.D. (2000). The kiss of the porcupines: From attributing responsibility to forgiving. *Personal Relationships*, 7, 1–23.
- Fincham, F. D., Jackson, H., & Beach, S. R. (2005). Transgression severity and forgiveness: Different moderators for objective and subjective severity. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 24(6), 860-875.
- Fraley, R., & Davis, K. (1997). Attachment formation and transfer in young adults' close friendships and romantic relationships. *Personal Relationships*, 4, 131–144.
- Fraley, R. C., & Shaver, P. R. (2000). Adult romantic attachment: Theoretical developments, emerging controversies, and unanswered questions. *Review of general psychology*, 4(2), 132-154.
- Gülgün, S. & Özbay, Y. (2018). Öznel Eş Affediciliği Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Gürçay, G. (Ed.). 1. Anadolu Uluslararası Multidisipliner Çalışmalar Kongresi bildiriler kitabı içinde. (ss. 1897- 1907). Diyarbakır.
- Haggerty, G., Blake, M., Naraine, M., Siefert, C., & Blais, M. A. (2010). Construct validity of

- the Schwartz Outcome Scale-10: Comparisons to interpersonal distress, adult attachment, alexithymia, the five-factor model, romantic relationship length and ratings of childhood memories. *Clinical Psychology & Psychotherapy: An International Journal of Theory & Practice*, 17(1), 44-50.
- Hazan, C., & Zeifman, D. (1994). Sex and the psychological tether. In K. Bartholomew & D. Perlman (Eds.), *Attachment processes in adulthood. Advances in personal relationships* (Vol. 5, pp. 151-178). London, England: Jessica Kingsley.
- Hendrick, S. S. (1988). A generic measure of relationship satisfaction. *Journal of Marriage and Family*, 50(1), 93-98. doi: 10.2307/352430
- Howe, G. W., Levy, M. L., & Caplan, R. D. (2004). Job loss and depressive symptoms in couples: Common stressors, stress transmission, or relationship disruption? *Journal of Family Psychology*, 18, 639-650. doi:10.1037/0893-3200.18.4.639
- Le, B., & Agnew, C. (2003). Commitment and its theorized determinants: A meta-analysis of the investment model. *Personal Relationships*, 10, 37-57.
- McCullough, M.E., Rachal, K.C., Sandage, S.J., Worthington, E.L., Brown, S.W., & Hight, T.L. (1998). Interpersonal forgiving in close relationships: II. Theoretical elaboration and measurement. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75, 1586-1603.
- Neff, L. A., & Broady, E. (2011). Stress resilience in early marriage: Can practice make perfect? *Journal of Personality and Social Psychology*, 101, 1050-1067. doi:10.1037/a0023809
- Okutan, N., & Büyüksahin-Sunal, A. (2010). Romantik İlişkilerde Bağlanım: Dindarlık Algisi ve Romantik İlişkilerle İlgili Kalıpyargılar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13(26), 80.
- Rusbult, C.E. (1980). Commitment and satisfaction in romantic associations: A test of the Investment model. *Journal of Experimental Social Psychology*, 16(2), 172-186.
- Rusbult, C.E. (1983). A longitudinal test of the investment model: The development (and deterioration) of satisfaction and commitment in heterosexual involvements. *Journal of Personality and Social Psychology*, 45, 101-117.
- Rusbult, C.E. & Buunk, B.P. (1993). Commitment processes in close relationships: An Interdependence analysis. *Journal of Social and Personal Relationships*, 10 (2), 175- 204.
- Rusbult, C.E., Martz, J. M., & Agnew, C. R. (1998). The investment model Scale: Measuring commitment level, satisfaction level, quality of alternatives, and investment size. *Personal Relationships*, 5, 357-391.
- Sternberg, R.J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological review*, 93(2), 119.
- Şahin, C.(2015). 20-40 yaş arası bireylerde erken dönem uyumsuz şemalar ve ilişki istikrarı arasındaki ilişkilerin incelenmesi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi).Haliç Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şamatacı, G. (2013). Romantik İlişkilerde Affetme:Transaksiyonel Analiz Ego Durumları

Açısından Bir İnceleme. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2015). Çok değişkenli istatistiklerin kullanımı. Nobel.

Temel, D.E.(2013).Mediating role of marital satisfaction in the types of infidelity forgiveness, trait positive affect forgiveness and coping forgiveness relationships in married men and women, (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara

Thibaut, J.W., & Kelley, H. H. (1959). Social Psychology of Groups. New York: Wiley.

Introduction: The aim of this study is to investigate the relationship between relationship length and relationship investment variables (investment size, satisfaction level, quality of alternatives) and subjective partner forgiveness. Many factors affect individuals' romantic maintenance behaviors. Investment model explains the relationship maintenance and termination of relations in a healthy way (Rusbult, 1980, 1983). According to this model, relationships are affected relationship satisfaction that elements of a healthy relationship but it is not only the positive features that enable the partner to become attractive, but the reason why individuals maintain their commitment to their partners. In addition, the relationship satisfaction, which is explained by meeting the needs of being partner, belonging, sexuality, emotional intimacy and safety from the partner, is one of the important predictors of commitment. Within the context of this study, the concept of subjective partner forgiveness is used to express the structure the feeling of being forgiven by the partner of the individual. This concept is expressed in literature by names such as "perceived partner forgiveness" and "subjective experience of forgiveness" (Friesen, Fletcher and Overall, 2005; Pansera and La Guardia, 2012). In the studies of forgiveness, it can be said that the feeling of forgiveness does not always correspond exactly with the forgiveness that is considered in the scientific framework. It is stated that individuals' experiences of forgiveness are richer and different. Many factors such as the severity of crime, relationship closeness, religiosity, apology and empathy affect forgiveness, but feeling forgiven is a more complex process (Williamson and Gonzales, 2007).

Method: The research group consisted of 195 people having a romantic relationship. Investment Model Scale and Subjective Forgiveness Scale were used for data collection. Discriminant analysis was used to measure the tendency of separation of the scores of these scales according to the relationship duration of the individuals.

Results: As a result of the analysis, it is seen that the investment model sub-dimensions and subjective partner forgiveness variable do not significantly separate the groups separated by the relationship duration.

Discussion & Conclusion: Findings showed that the relationship investment variables (relationship satisfaction, relationship investment and quality of

options) and subjective partner forgiveness of individuals are not significantly separated according to the length of the relationship. This main result is supported other studies (Baumeister and Bratslavsky, 1999; Doyle and Molix, 2014).